

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη και Πολιτικές στην ΕΕ

Γεώργιος—Κορρές :

gkorres@geo.aegean.gr

Εαρινό Εξάμηνο

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη-Πολιτικές στην ΕΕ

- Το μάθημα έχει Δύο Δυνατότητες:
- (α). Είτε Δύο (2) Προαιρετικές Απαλλακτικές Προόδους είτε Εναλλακτικά:..
- (β). Τελικές Εξετάσεις Ιουνίου

«Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη & Πολιτικές στην ΕΕ»:

Η ύλη του μαθήματος θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δύο ενότητες και τις εφαρμογές που έχουν διδαχθεί από το βιβλίο: “Βασικές Αρχές Οικονομίας και Διοίκησης, Μακροοικονομική Ανάλυση και Εφαρμογές”, Πολυχρονόπουλος, Κορρές και Ρόντος

- **ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**
- **Εισαγωγικές Βασικές Μακροοικονομικές Έννοιες, Μακροοικονομικό Περιβάλλον, Παραγωγική & Αναπτυξιακή Διαδικασία**
- **Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη & Μακροοικονομικοί Δείκτες:** Έννοια, Σημασία και Παραδείγματα Οικονομικό Κύκλωμα, Συντελεστές Παραγωγής, Προστιθέμενη Αξία, Τρέχουσες Τιμές και Σταθερές Τιμές
- **Βασικές Μακροοικονομικές Μεταβλητές:** Έννοιες, Παραδείγματα & Ασκήσεις Εγχώριο Προϊόν, Εθνικό Προϊόν, Εθνικό Εισόδημα, ΚΚΕ
- **Κατανάλωση, Αποταμίευση, Επενδύσεις, Απασχόληση:** Θεωρία, Συνάρτηση, Προσδιοριστικοί Παράγοντες & Διαγραμματική Ανάλυση, Οριακή Ροπή, Επιτοκιοτήτες, Μέθοδοι Αξιολόγησης Επενδύσεων, Παραδείγματα & Ασκήσεις
- **Πολλαπλασιαστές & Παραγωγική Διαδικασία:** Θεωρία, Πολλαπλασιαστής Δαπάνης, Πολλαπλασιαστής Μεταβιβάσεων, Πολλαπλασιαστής Φορολογίας, Πολλαπλασιαστής Ισοσκελισμένου Προϋπολογισμού, Μεταβολές Εισοδήματος, Παραδείγματα & Ασκήσεις
- **Βασικές Μακροοικονομικές Πολιτικές:** Οικονομική Πολιτική, Δημοσιονομική Πολιτική, Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών, (Πληθωριστικό και Αντιπληθωριστικό Κενό), Νομισματική Πολιτική, Μέσα Υλοποίησης & Επιπτώσεις, Ισορροπία στην Αγορά Χρήματος, Γενική Ισορροπία

- ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

- Ανάλυση & Επισκόπηση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών στην ΕΕ:
Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη στην ΕΕ, Διαχρονική Εξέλιξη, Επιπτώσεις, Προοπτικές

- Ανάλυση & Επισκόπηση Βασικών Μακροοικονομικών Πολιτικών στην ΕΕ:
Οικονομική Πολιτική, Δημοσιονομική Πολιτική, Νομισματική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Κοινωνική Πολιτική, Τεχνολογική Πολιτική

- Ανάλυση & Επισκόπηση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών στην Ελλάδα:
Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, Διαχρονική Εξέλιξη, Κρίση Χρέους, Επιπτώσεις, Προοπτικές.

Βασικά Μεγέθη:

- Μακρο-οικονομία (Macro-economics) είναι η ανάλυση των βασικών Οικονομικών (Γενικών-Συνολικών) Μεγεθών).
- Για παράδειγμα, η ανάλυση της Ελληνικής Οικονομίας, η ανάλυση της οικονομίας των χωρών της ΕΕ, η ανάλυση μιας Περιφέρειας, η ανάλυση ενός κλάδου και ενός τομέα.

- Βασικά Μεγέθη και Δείκτες είναι:
- Α.Εγχ.Π. (Gross Domestic Product) ότι παράγεται μέσα στην χώρα
- Α. Εγχ. Ε. (Gross Domestic Income) που ισούται με το Α.Εγχ.Π (δηλαδή την παραγωγή)
- Α.Εθν.Π. (Gross Domestic Product) ότι παράγεται μέσα στην χώρα συν τις καθαρές μεταβιβάσεις
- Α. Εθν. Ε. (Gross Domestic Income) που ισούται με το Α.Εθν.Π
- Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης είτε Ανθρώπινης Αξίας (Human Development

Αντικείμενο της Μακροοικονομικής

- Ένα μακροοικονομικό υπόδειγμα (model) αποτελεί απλοποίηση της πραγματικότητας, διότι παραβλέπει πολλά επουσιώδη χαρακτηριστικά της οικονομίας και επικεντρώνεται στα πλέον ουσιώδη. Το υπόδειγμα συνήθως είναι μαθηματικό ή γεωμετρικό, δηλαδή αποτελείται από εξισώσεις ή διαγράμματα. Οι υποθέσεις που ενσωματώνουμε σε ένα υπόδειγμα μας βοηθά να καταλάβουμε πως λειτουργεί η οικονομία.
- Μια μακροοικονομική ανάλυση αποτελείται από τα παρακάτω στάδια:
 1. Διατυπώνουμε τα ερωτήματα που μας απασχολούν καθώς και τις υποθέσεις που θέλουμε να ελέγξουμε
 2. Εντοπίζουμε τις μεταβλητές που έχουν σχέση με το πρόβλημα που μελετούμε.
 3. Κατασκευάζουμε το υπόδειγμα με τις υποθέσεις του
 4. Με βάση το υπόδειγμα απαντούμε στα ερωτήματα που έχουμε θέσει.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- **Οικονομική μεγέθυνση (economic growth):** Απόλυτη ή σχετική ποσοτική αύξηση των μακροοικονομικών μεγεθών μιας χώρας ή μιας περιοχής όπως το κατά κεφαλή ΑΕΠ, η απασχόληση, οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, η κατανάλωση, οι εξαγωγές, κλπ.
- **Οικονομική ανάπτυξη (economic development):** Απόλυτη ή σχετική ποσοτική αύξηση των μακροοικονομικών της μεγεθών (μεγέθυνση)
- Η **ποιοτική βελτίωση** του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας του πληθυσμού της (εκπαίδευση, υγεία και πρόνοια, πολιτισμός και ελεύθερος χρόνος, συνθήκες κατοίκησης και ποιότητας περιβάλλοντος, κλπ)-→ **ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ (Human Development Index)=→ Κοινωνική Ανάπτυξη (Social Development).**
- **Οικονομική Μεγέθυνση (Economic Growth) & Κοινωνική Ανάπτυξη (Social Development) = Ανάπτυξη (Development)**

Μεγέθυνση & Ανάπτυξη (Economic Growth)

- Μεγέθυνση Οικονομική: Αύξηση (+) του:
- ΑΕΠ (π.χ. Α.Εγχ.Π είτε Α. Εθν.Π.)- Παραγωγής
- Προϊόντος (Προστιθέμενης Αξίας)
- Εισοδήματος (π.χ. Α.Εγχ.Ε είτε Α. Εθν.Ε.)
- ΚΚΕ (Κατά Κεφαλή Εισοδήματος)
- Απασχόλησης
- Άρα: Παραγωγή = Προϊόν= Εισόδημα
(Απασχόληση)

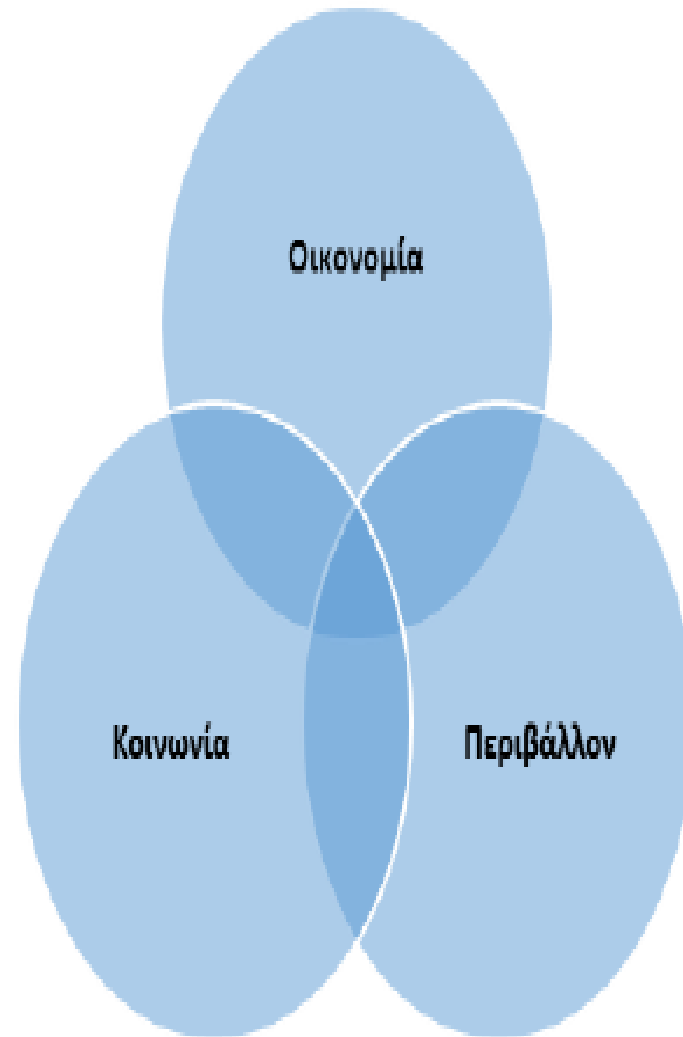
Κοινωνική Ανάπτυξη: (Social Development)

- **Αύξηση (+) του:**
- Βιοτικού Επιπέδου-Ποιότητα Ζωής
- Υγείας
- Εκπαίδευσης
- Πρόνοιας, Ασφάλισης
- Περιβάλλον
- Απασχόλησης
- Συνθηκών Διαβίωσης

Ανάπτυξη: (Development)

- **Συνδυασμός-Αύξηση (+):**
- Οικονομικής Μεγέθυνσης (Economic Growth) και Κοινωνικής Ανάπτυξης: (Social Development)
- Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας είτε Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index)
- www.undp.org ==> Human Development Report

Διάγραμμα 1: Βασικοί Άξονες της Ανάπτυξης

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ή ΕΙΣΡΟΗ) Κάθε αγαθό ή υπηρεσία που χρησιμοποιείται στην παραγωγή ενός προϊόντος.

ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ Καθορίζει τη μέγιστη ποσότητα προϊόντος που μπορεί να παραχθεί από δεδομένες ποσότητες εισροών.

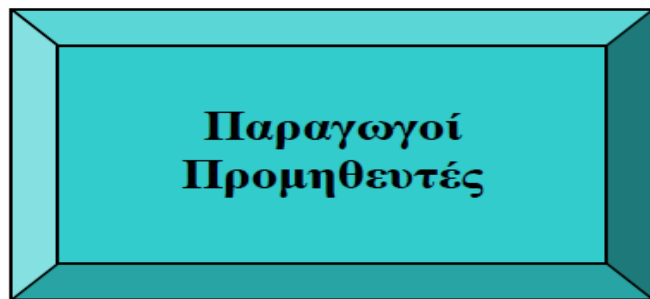
ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Η περίοδος μέσα στην οποία η επιχείρηση μπορεί να προσαρμόσει το μέγεθος ΟΛΩΝ των εισροών σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών.

ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Η περίοδος μέσα στην οποία η επιχείρηση μπορεί να κάνει ΜΕΡΙΚΕΣ μόνο προσαρμογές στο μέγεθος των εισροών.

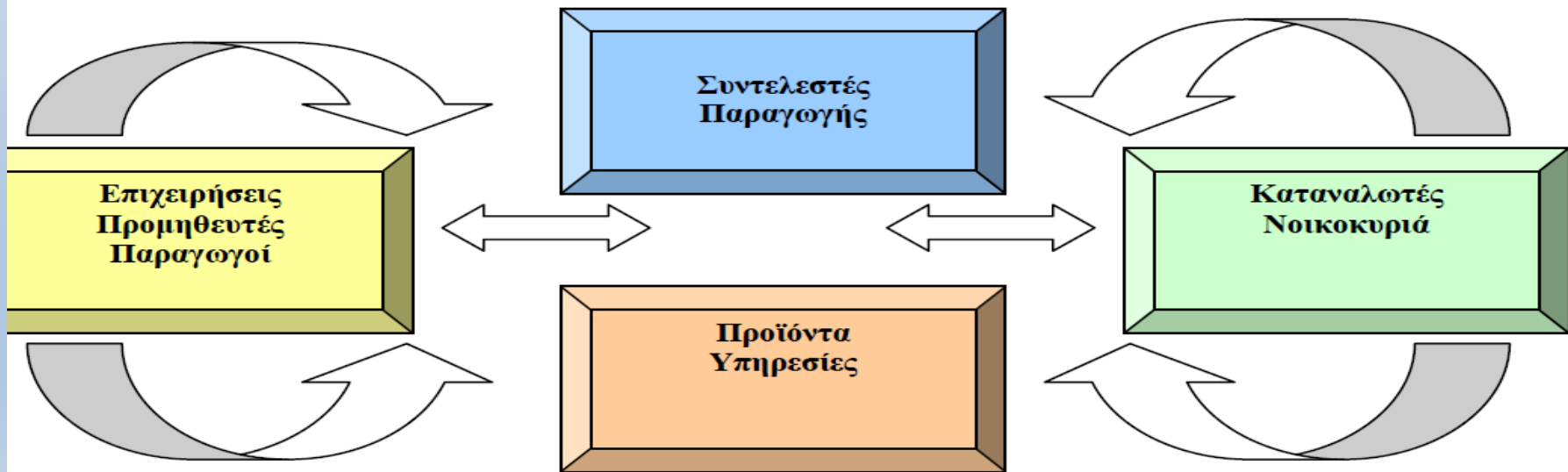
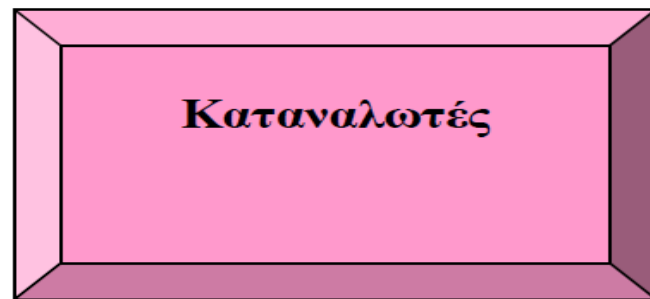
- Βασικοί Συντελεστές Παραγωγής ή Εισροές ή Πόροι (Inputs):
- (1). Πρώτες Ύλες ή Γή (Κλασσικοί Οικονομολόγοι-Συγκριτικό Πλεονέκτημα)
- (2). Κεφάλαιο ή Επένδυση ή Χρήμα ή Τεχνολογία (Νεοκλασσικοί Οικονομολόγοι-Τ.Α.)
- (3). Ανθρώπινο Δυναμικό ή Εργασία (Κεϋνσιανοί – Ζήτηση & Κράτος)
- (4). Θεσμικό Πλαίσιο (π.χ. Νομοθετικό Πλαίσιο, Γραφειοκρατία κλπ.)
- (5). Μέγεθος Αγοράς
- (6). Επιχειρηματικότητα ή Διαχείριση ή Οργάνωση

Το Κυκλικό Διάγραμμα Ροών

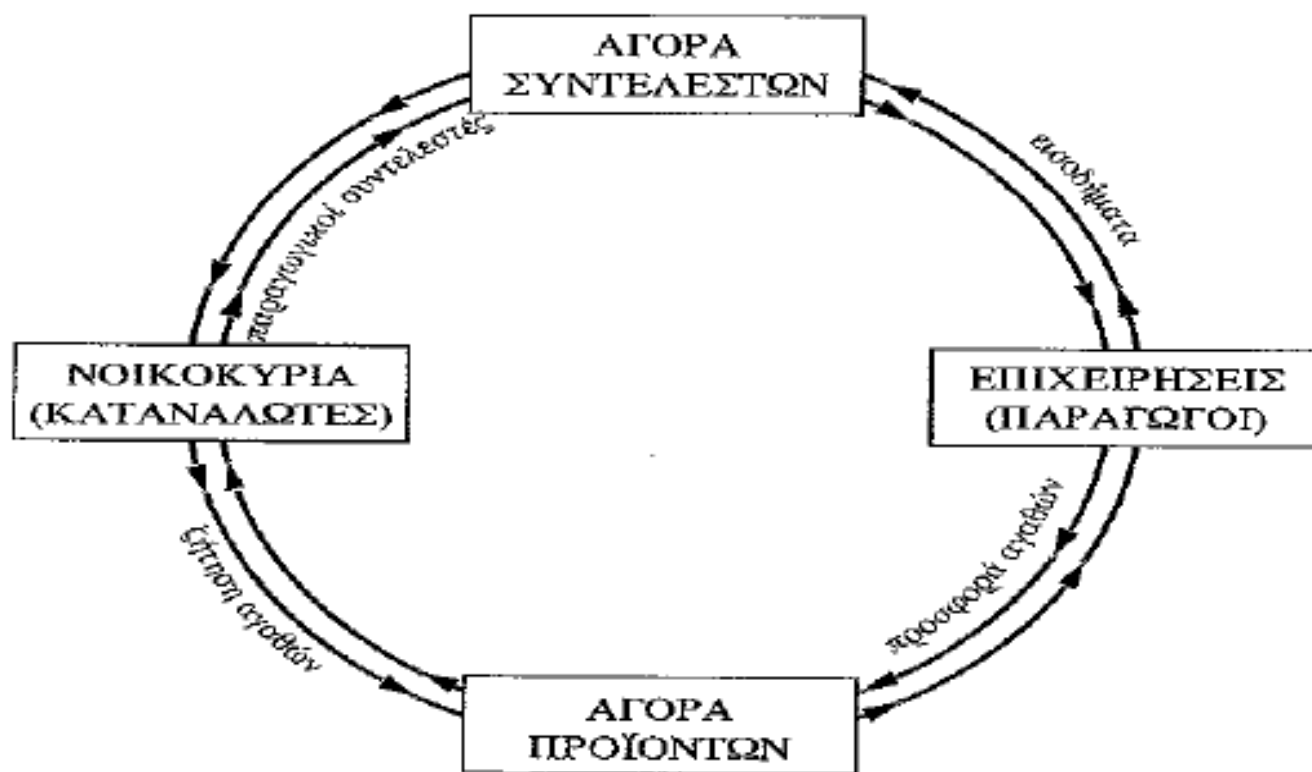
- Το κυκλικό διάγραμμα ροών μας βοηθά να καταλάβουμε τα παρακάτω:
- Πως λειτουργεί η οικονομία
- Πως συνδέονται οι έννοιες προϊόν, εισόδημα και δαπάνη
- Ποιες σχέσεις υπάρχουν μεταξύ των βασικών μακροοικονομικών μεταβλητών

ΑΓΟΡΑ

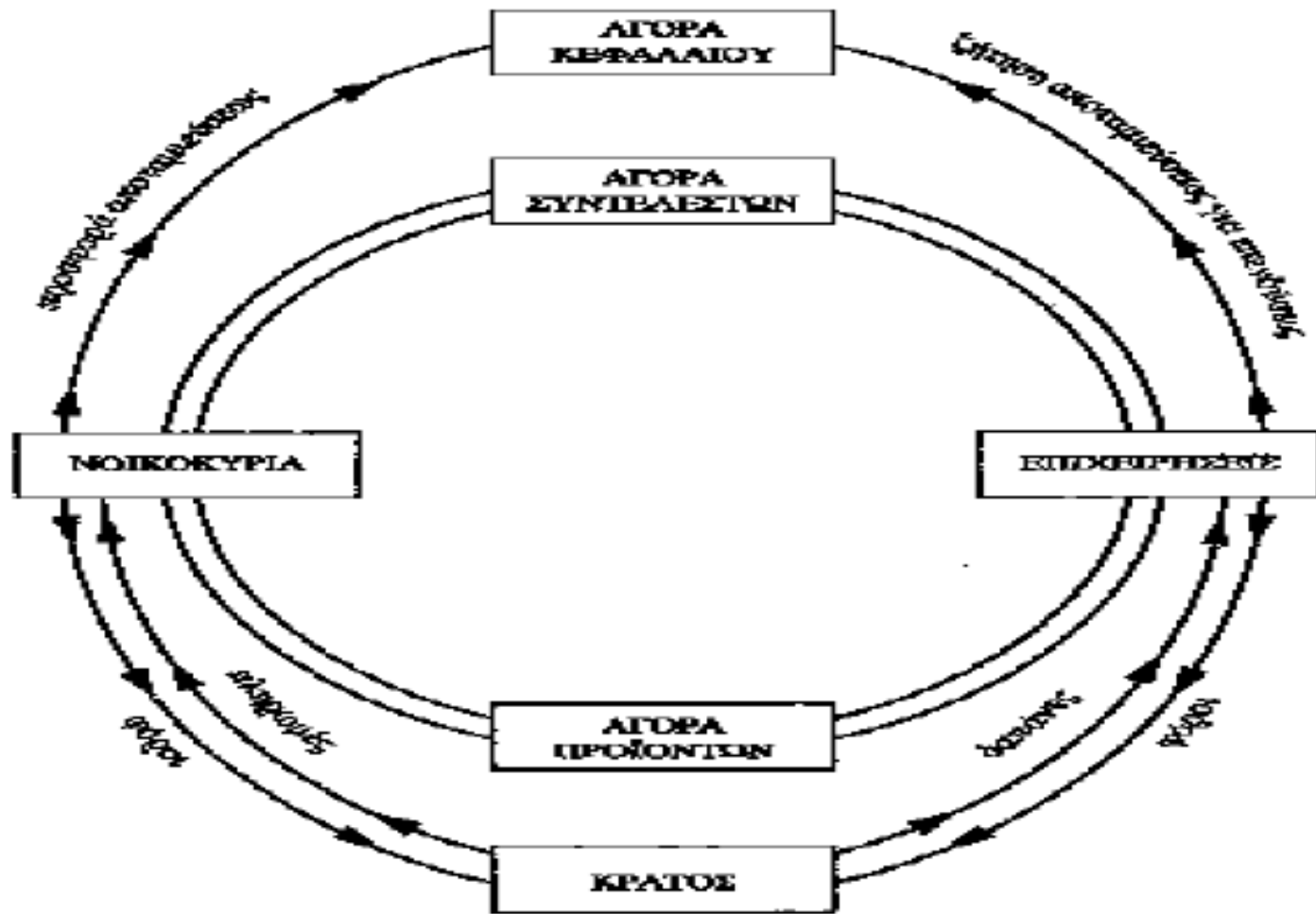

Το Κυκλικό Διάγραμμα Ροών

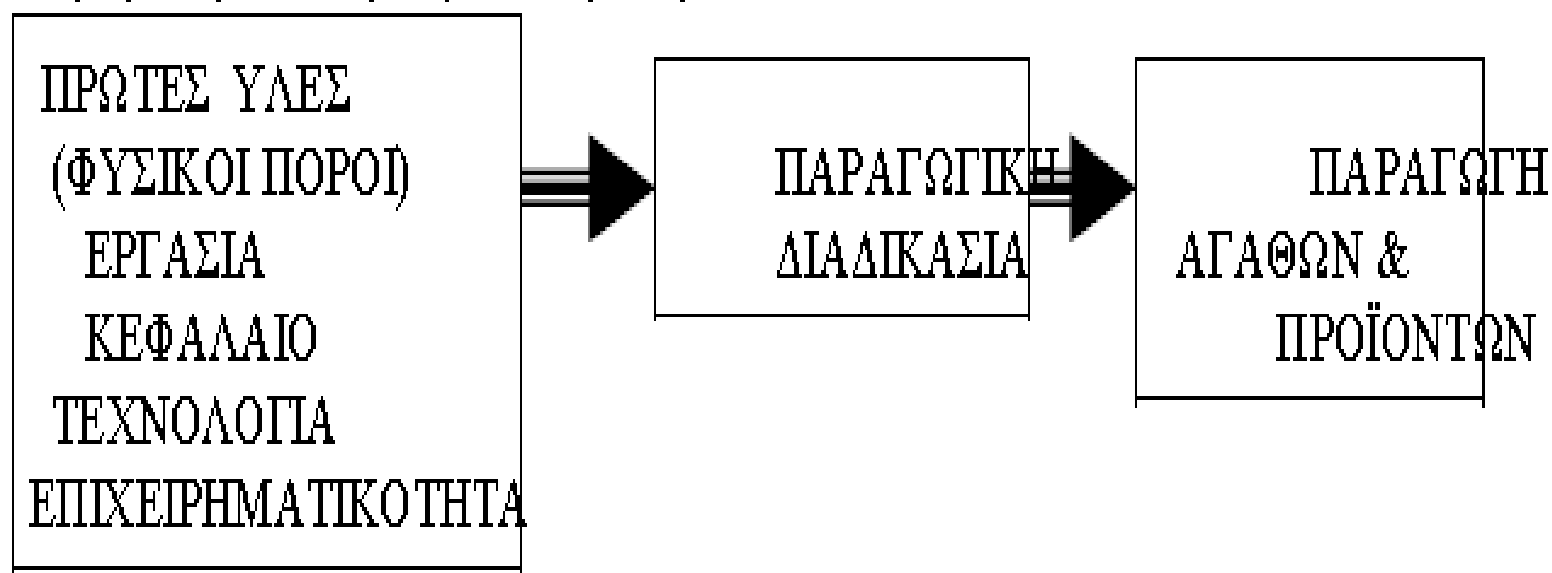

Το οικονομικό γήιωμα ή ο τροχός του πλούτου

Το Κυκλικό Διάγραμμα Ροών

Οι παραγωγικοί συντελεστές είναι τα μέσα που διαθέτει μια οικονομία για την ικανοποίηση των ανθρωπίνων αναγκών. Τα βασικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών συντελεστών είναι (α) ότι είναι περιορισμένης ποσότητας, (β) είναι εύχρηστοι και (γ) μπορούν να συνδυασθούν με διάφορους τρόπους καθώς επίσης και να υποκατασταθούν μεταξύ τους για να παράγουν μια δεδομένη ποσότητα αγαθού.

Ταξινόμηση των Οικονομικών Μονάδων

Κριτήριο	Κατηγορίες
Τομέας Παραγωγής	› Πρωτογενούς παραγωγής› Δευτερογενούς παραγωγής› Τριτογενούς παραγωγής
Φορέας	› Δημόσιες› Ιδιωτικές› Μικτές
Μέγεθος	› Μικρές› Μεσαίες› Μικρομεσαίες› Μεγάλες
Νομικός Τύπος	› Ομόρρυθμες› Ανώνυμες εταιρείες› Εταιρείες περιορισμένης ευθύνης› Συνεταιρισμοί κ.ά.
Εκοπός	› Κερδοσκοπικές› Μη κερδοσκοπικές
Χώρας	› Πολυεθνικές› Μη πολυεθνικές
Δομή	› Απλές› Σύνθετες
Ρόλος Μελών	› Δομημένες› Μη δομημένες
Μορφή Εξουσίας	› Καταναγκαστική› Ωφελιμιστική› Κανονιστική
Τύπος Συμμετοχής	› Αλλοτριωμένος› Υπολογιστικός› Ηθικός

Βασικοί Τομείς & Κλάδοι:

- Πρωτογενής Τομέας: Αγροτικός Τομέας (Γεωργία, Αλιεία, Δάση, Ορυχεία)
- Δευτερογενής Τομέας: Βιοτεχνία και Βιομηχανία
- Τριτογενής Τομέας: Δημόσιος και Ιδιωτικός Τομέας-Υπηρεσίες, Υγεία, Παιδεία, Κατασκευές, Μεταφορές, Επικοινωνίες, Χρημάτο-οικονομικές, Τουρισμός, Νέες-Τεχνολογίες, Δημόσιος Τομέας, Άμυνα....

Οικονομία και Ανάπτυξη:

- Σύνολο Οικονομίας = Συνολική Προστιθέμενη Αξία = Συνολική Παραγωγή = Συνολικό Προϊόν = ΑΕΠ = ΑΕΕ.:
- Πρωτογενής Τομέας και Δευτερογενής Τομέας και Τριτογενής Τομέας:
- Άρα Ανάπτυξη:
- Πώς θα Αυξήσω την Συνολική Προστιθέμενη Αξία = Συνολικό Προϊόν = ΑΕΠ = ΑΕΕ = Απασχόληση

Μέσα και στόχοι της Μακροοικονομικής Πολιτικής

- Μια μακροοικονομική ανάλυση αποσκοπεί στην εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής. Ως στόχοι της μακροοικονομικής πολιτικής αναφέρονται οι εξής:
 1. Χαμηλό ποσοστό ανεργίας
 2. Υψηλός ρυθμός αύξησης του κατά κεφαλή πραγματικού ΑΕΠ
 3. Σταθερότητα των τιμών.
 4. Σταθερότητα του εξωτερικού τομέα: όχι ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών, σταθερό νόμισμα.
 5. Αναδιανομή του εισοδήματος για την άμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων.
- Ως μέσα ασκήσεως της μακροοικονομικής πολιτικής για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι:
 1. Δημοσιονομική πολιτική, δηλαδή μεταβολές στους φόρους ή στις κρατικές δαπάνες.
 2. Νομισματική πολιτική, δηλαδή μεταβολές στα επιτόκια ή στην προσφορά του χρήματος.
 3. Συναλλαγματική πολιτική, δηλαδή μεταβολές στη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος.

Ανάπτυξη και Ισορροπία

- Ισορροπία: Προσφορά (Παραγωγή) = Ζήτηση
- Ανάπτυξη: Αύξηση της Συνολικής Προστιθέμενης Αξίας = Συνολικό Προϊόν = ΑΕΠ = ΑΕΕ = Απασχόληση
- Ισορροπία (προϋπόθεση) → Ανάπτυξη
- Ισορροπία στην Οικονομική Πολιτική → Ανάπτυξη

- Βασική Ταυτότητα για την συνθήκη Μακροοικονομικής ισορροπίας του εισοδήματος σε ανοικτή οικονομία είναι η ακόλουθη:

- $Y = C + I + G + (X - M)$, δηλαδή:

- $\text{Εθνικό Εισόδημα} = \text{Κατανάλωση} + \text{Επενδύσεις} + \text{Δημόσιες Δαπάνες} + (\text{Εξαγωγές} - \text{Εισαγωγές})$

- Ισορροπία: (Παραγωγή = Δαπάνη)

- Δημοσιονομική Πολιτική: (Δημόσια Έσοδα) = (Δημόσιες Δαπάνες)

- Νομισματική Πολιτική: (Προσφορά Χρήματος, δηλ. Ρευστότητα) = (Ζήτηση Χρήματος δηλ. Δαπάνη)

- Άρα: Παραγωγή (Πλούτος) πρέπει να ισούται με την Δαπάνη.

Στόχοι Οικονομικής Πολιτικής

Η οικονομική πολιτική (economic policy) αναφορικά με την οικονομική μεγέθυνση και κοινωνική ανάπτυξη, στοχεύει στα ακόλουθα βασικά σημεία (Κορρές & Χιόνης, 2003):

- αξιοποίηση των πόρων και ιδιαίτερα του ανθρώπινου δυναμικού
- ισοκατανομή και αύξηση του εισοδήματος
- αύξηση της παραγωγής και των επενδύσεων
- αύξηση απασχόλησης και μείωση ανεργίας
- σταθερότητα του επιπέδου τιμών πληθωρισμού
- υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και οικονομική σταθερότητα
- μείωση των ελλειμμάτων και ισοσκελισμός του ισοζυγίου πληρωμών

Δημοσιονομική Πολιτική (Δημόσιος Προϋπολογισμός)

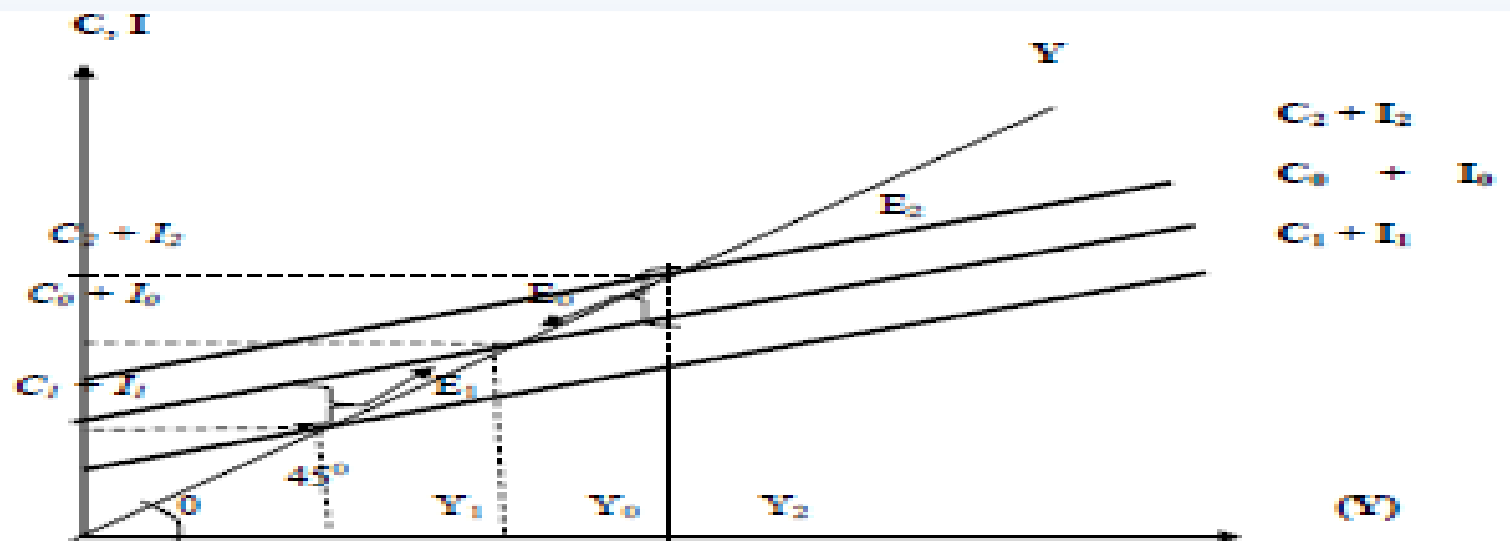
- **Δημοσιονομική Πολιτική** καλούνται οι αποφάσεις της κυβέρνησης ως προς τους φόρους (δηλαδή εάν θα αυξηθούν είτε εάν θα μειωθούν είτε εάν θα παραμείνουν αμετάβλητοι οι υπάρχοντες φόροι, είτε τέλος εάν θα θεσμοθετηθούν νέοι φόροι είτε εάν θα καταργηθούν οι ήδη υπάρχοντες φόροι).

- **Δημοσιονομική πολιτική** (public fiscal policy) είναι η πολιτική που σχετίζεται με τα **δημόσια έσοδα**, δηλαδή τους άμεσους φόρους και τους έμμεσους φόρους, καθώς επίσης και με τις δημόσιες δαπάνες, δημόσιες επενδύσεις και δημόσια έξοδα. Ο κρατικός προϋπολογισμός περιέχει έσοδα που προβλέπεται να εισπράξει το κράτος μέσα σε ένα χρόνο (που βασίζονται κατά κανόνα στην φορολογία με **άμεσους** είτε **έμμεσους φόρους**), καθώς επίσης και στις δαπάνες που πρόκειται να πραγματοποιήσει.

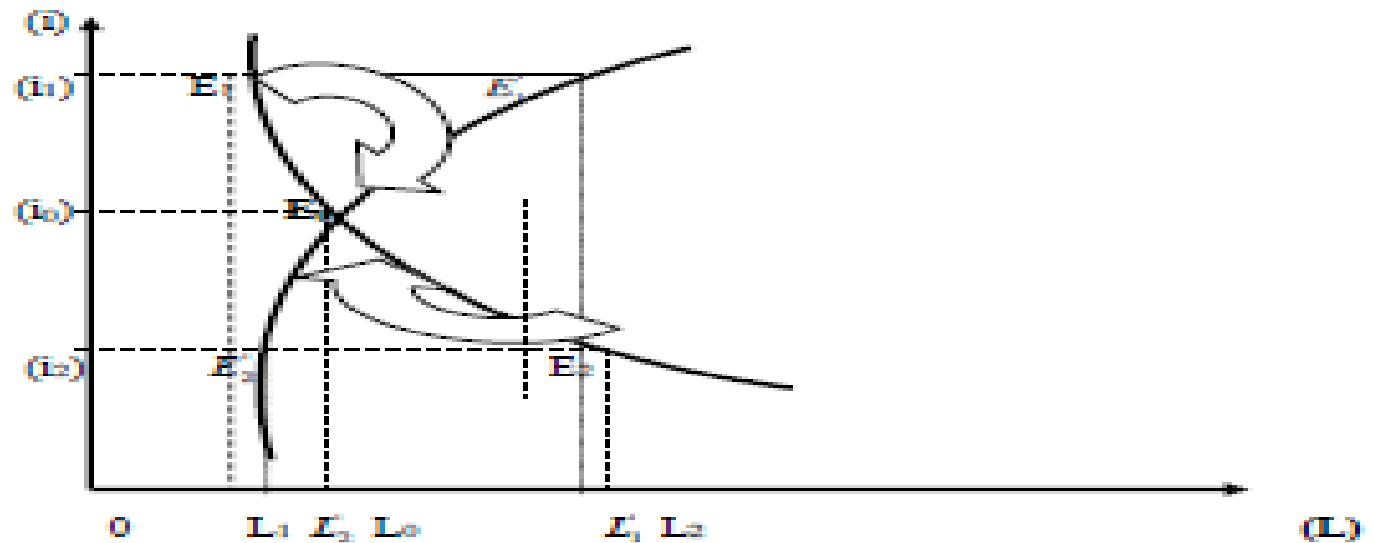
Νομισματική Πολιτική (Κεντρική Τράπεζα)

Η νομισματική πολιτική σχεδιάζεται και υλοποιείται από την κεντρική τράπεζα και σχετίζεται με τον έλεγχο της προσφοράς και ζήτησης χρήματος. Τα βασικά μέσα της νομισματικής πολιτικής είναι τα ακόλουθα (Κορρές & Χιόνης, 2003):

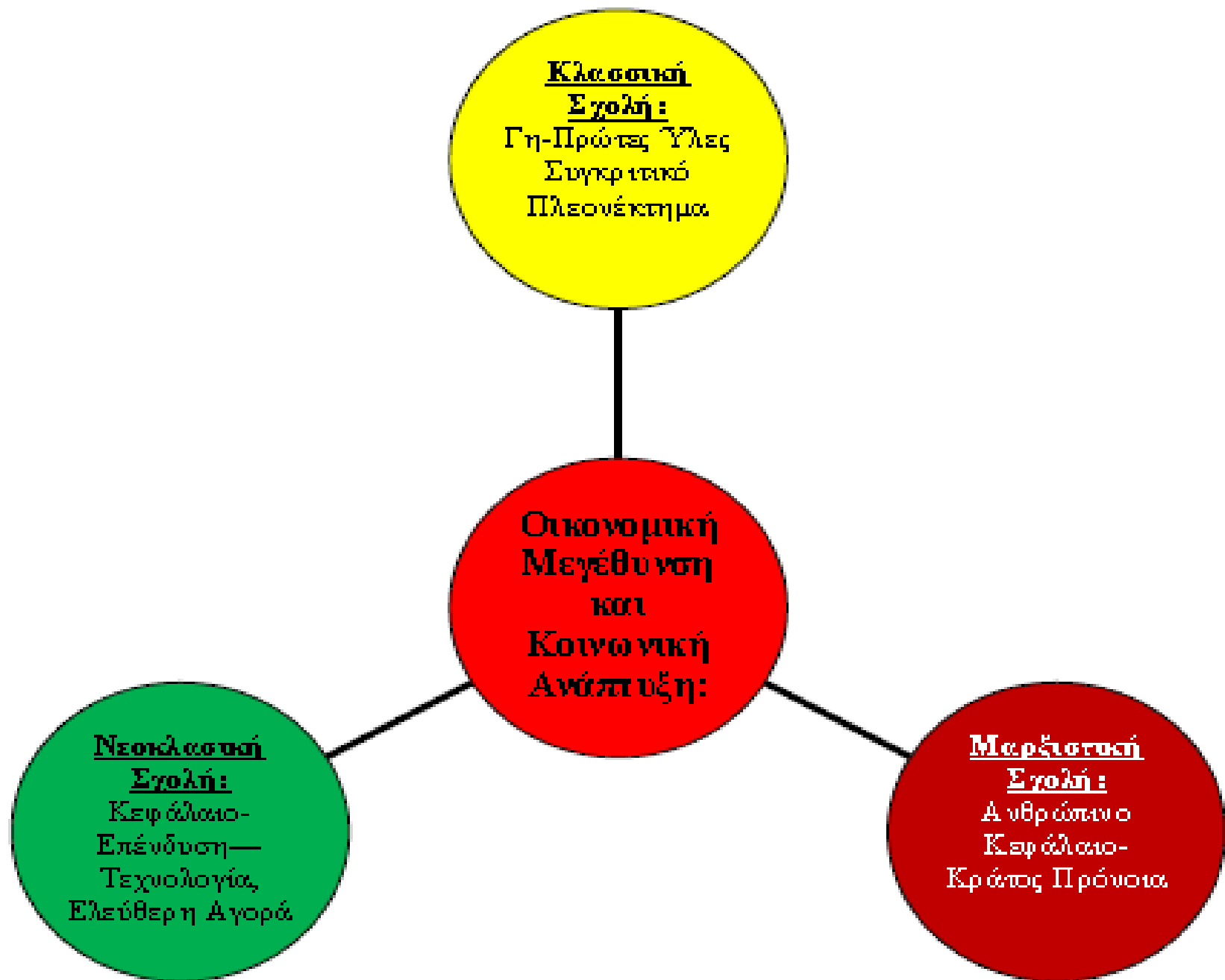
- Η πολιτική «ανοικτής αγοράς» που ρυθμίζει την αγορά και πώληση τίτλων, ομολόγων και έντοκων γραμματίων από την Κεντρική τράπεζα στις εμπορικές τράπεζες, με στόχο την ρύθμιση της προσφοράς χρήματος.
- Η πολιτική «προεξοφλητικού επιτοκίου» που ρυθμίζει το επιτόκιο που δανείζει η Κεντρική τράπεζα τις εμπορικές τράπεζες, με στόχο την ρύθμιση της ζήτησης χρήματος.
- Η πολιτική «υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων» που ρυθμίζει τις υποχρεωτικές καταθέσεις των εμπορικών τραπεζών στην Κεντρική τράπεζα, με στόχο την ρύθμιση της προσφοράς χρήματος.
- Η πολιτική των «ποιοτικών πιστωτικών ελέγχων» που ρυθμίζει κατά πόσο ισχύει η νομοθεσία, τηρείται ο ανταγωνισμός κλπ., με στόχο την ρύθμιση της ζήτησης και προσφοράς χρήματος.

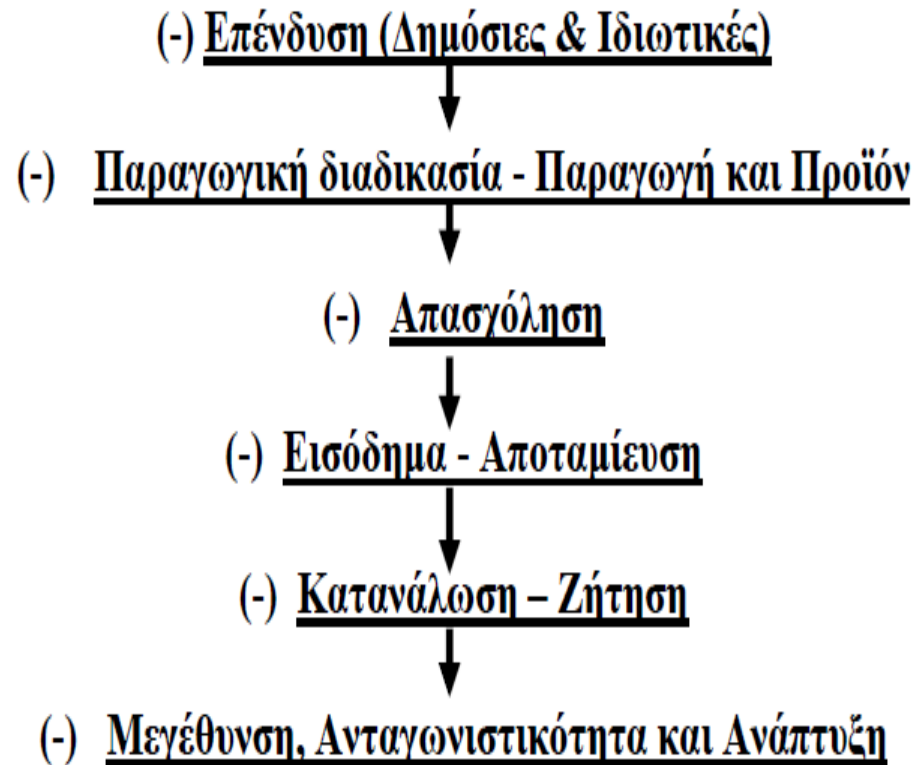
Διάγραμμα 1^ο: Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών

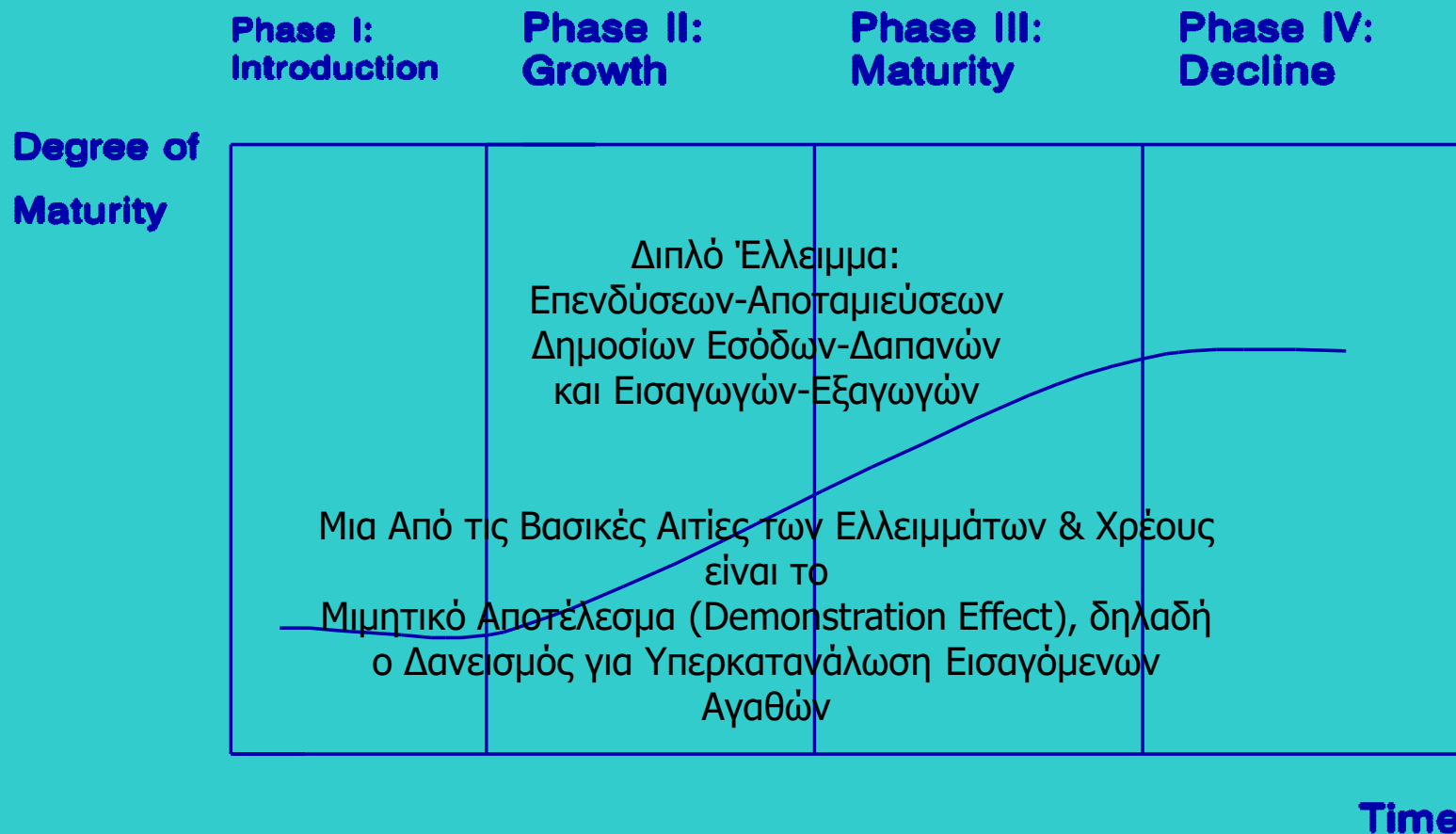
Διάγραμμα 1^ο: Ισορροπία στην Αγορά Χρήματος

Φαύλος Κύκλος Πενίας

Μιμητικό Αποτέλεσμα & Φαύλος Κύκλος (Demonstration Effect & the Vicious Cycle)

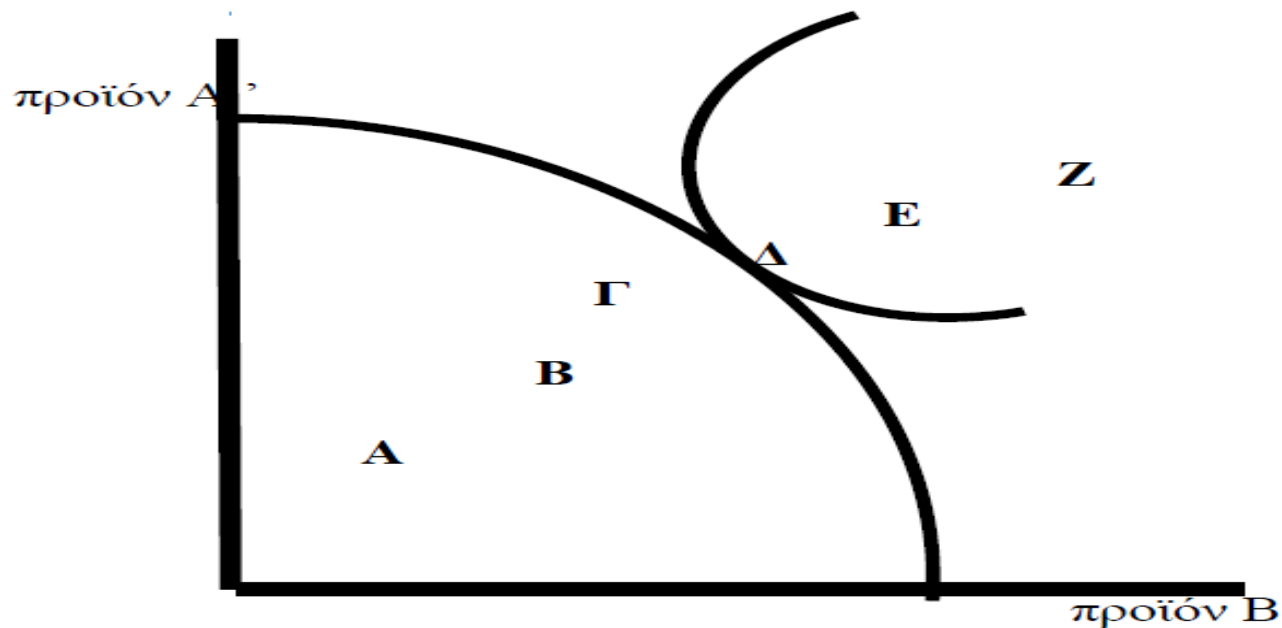
Στόχοι Ανάπτυξης:

Αποτελεσματικότητα: (Efficiency): Άριστη Λύση

Σημείο Δ (στην Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων):

Εφικτή & Δυνατή Λύση

Δηλαδή: Ελαχιστοποίηση Κόστους & Μεγιστοποίηση
Εσόδων (Αξιοποίηση Πόρων, Εσωτ. & Εξωτ.
Περιβάλλον)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ
...και ελπίζω να μη σας κούρασα...